

Aktualne tendencje zmian w teorii ekonomii i polityce gospodarczej

Warunki reform ustrojowych

Prof. Marian Guzek

Warszawa, marzec 2016

Tezy

Dominującą, długotrwałą tendencją zmian systemowych w teorii ekonomii i polityce gospodarczej jest deetatyzacja w drodze ograniczania ilości i zakresu funkcji państwa, co determinuje warunki reform ustrojowych.

- Implementacja w nauce doktryny **neoliberalizmu** dokonuje się w wersji osłonowej (*under the screen*).
- W procesie realizacji polityki neoliberalnej wdrażane są elementy **libertarianizmu**, związane nie tylko z regułą państwa minimum, ale także koncepcją agoryzmu oraz kontr-ekonomii (rynek derywatów i walut wirtualnych, np. bitcoin).
- W krajach Unii Europejskiej deetatyzacja jest wynikiem sprzężenia **ponadnarodowych właściwości** ugrupowania oraz dwukierunkowego działania umocowanej traktatowo **reguły subsydiarności**.
- Gruntowne reformy ustrojowe są utrudniane przedsięwzięciami **utrwalającymi neoliberalizm** wraz z jego kryzysogenną terapią antykryzysową w postaci **austerity**.

Cytaty

Foreign Affairs, w czerwcu 2015 r. zamieścił wyniki analiz prognostycznych, dotyczących zmian ustrojowych w Europie i stwierdził: „Najpierw Rosja, następnie Węgry przyjęły nacjonalistyczny etatyzm i zerwały z polityką wolnorynkową, która była realizowana przez ostatnie dwadzieścia lat. Teraz Polska – jedna z sześciu największych gospodarek Unii Europejskiej – wydaje się gotowa do wstąpienia na tę ścieżkę”.*

Według **Foreign Affairs** to właśnie związek zastosowań neoliberalizmu z polityką wolnorynkową w Europie spowodował, że: „Europa Wschodnia zacznie być postrzegana jako region, który poznał granice neoliberalizmu. Biorąc pod uwagę niezwykle doświadczenia tych krajów, zarówno z komunizmem, jak i reformami rynkowymi, można sądzić, że skłoni to inne państwa do podążania drogą etatyzmu”**. **

* „USA: Nacjonalizacja Polski i Europy”. „Foreign Affairs”. Portal.pl <http://xportal.pl/?p=21115>.

**Op.cit

Cytaty

Profesor Leszek Balcerowicz: „Węgierska opozycja skompromitowała się i do dziś jest słaba. My mamy silniejszą opozycję. Na Węgrzech nie ma też KOD-u, czyli niepartyjnego ruchu obrony państwa prawa. (...) To ludzie, którzy bronią zachodnich wartości, naszego miejsca na Zachodzie, bo kulturowo tam właśnie należymy”.*

Profesor Magdalena Środa: „Faktem jest, że z państwem zawsze mieliśmy kłopot: albo go nie było, albo należało do obcych (faszystów, komunistów), albo było marginalizowane czy wręcz pożerane przez neoliberalnego potwora, bo od 1989 roku niemal każdy rząd absolutyzował zasady gospodarki rynkowej, ograniczając rolę państwa do zakompleksionego stróża. Niektórzy prominentni politycy i ekonomiści tamtej epoki nadal uważają, że to za dużo, bo im więcej rynku, im mniej państwa, tym lepiej. Dla kapitału zapewne tak, ale nie dla obywateli. Nie było to nasze państwo ani dobrym opiekunem dla słabych, ani dobrym mecenasem kultury, ani skutecznym kontrolerem nieuczciwych graczy rynkowych”. **

*L. Balcerowicz, „KOD ratuje nam reputację”. „Gazeta Wyborcza”, 03.02.2016.

**M. Środa, „Gdzie się podział?” „Gazeta Wyborcza”, 03.02.2016.

Diagram: Oś współczesnych doktryn ustrojowych

Twórcy i liderzy polityczni	K. Marks F. Engels W. Lenin J. Stalin	G. Myrdal W. Roepke F. Mitterand F. Hallande	Lord Acton A. Smith J.M. Keynes P. Samuelson	F. Hayek M. Friedman R. Reagan M. Thatcher	F. Bastiat R. Nozick R. Paul G. Neale	M. Rothbard L. von Mises S. Konkin D. Friedman
Podstawy doktrynalne	Marksizm	Egalitaryzm	Liberalizm filozoficzny	Minarchizm + monetaryzm	Libertarianizm pełny	
Typ ustroju	Komunizm	Socjalizm rynkowy	Liberalizm klasyczny	Neoliberalizm	Minarchizm	Anarcho-kapitalizm
Relacja Państwo/rynki	Państwo wszechwładne, bez rynków	Przerost państwa socjalnego	Państwo i rynki komplementarne lub synergiczne	Państwa minimum (USA - państwo remedialne), rynki zdeformowane	Szczątkowe państwo, rynki ponad państwem	Państwa zero, rynki + władza kapitału